

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๒๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลจังหวัดนครราชสีมา ส่งคำร้องของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ ในคดีล้มละลายหมายเลขแดง ที่ ถ. ๕/๒๕๕๐ ของศาลจังหวัดนครราชสีมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๒๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ร้องตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๘๔๗/๒๕๒๘ ของศาลจังหวัดนครราชสีมา โดยมีธนาคารกรุงเทพ จำกัด เป็นโจทก์ บริษัท นครราชสีมาทำไม้ จำกัด ผู้ร้อง เป็นจำเลยที่ ๑ นายไพบุลย์ รัตนเศรษฐ์ เป็นจำเลยที่ ๒ และศาลจังหวัดนครราชสีมาได้มีคำพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน ๒๒๔,๑๑๑.๒๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๘ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ คดีถึงที่สุดแล้ว

ในชั้นบังคับคดี ปรากฏว่าไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่โจทก์จะยึดมาขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ได้ โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีล้มละลายโดยอ้างว่า จำเลยทั้งสองเป็นหนี้เงินต้น ๒๑๑,๕๑๒.๐๗ บาท ดอกเบี้ย ๓๕๐,๒๖๐.๗๐ บาท รวมเป็นเงิน ๕๖๑,๗๗๒.๗๗ บาท โดยโจทก์อ้างมูลเหตุแห่งการยื่นฟ้องคดีล้มละลาย คือ

๑) ผู้ร้องจำเลยที่ ๑ เป็นลูกหนี้โจทก์เป็นจำนวนเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๒) จำเลยที่ ๒ เป็นลูกหนี้โจทก์เป็นจำนวนเงินเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท

๓) มูลหนี้เป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนตามคำพิพากษาของศาล ศาลจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งคดีถึงที่สุดแล้ว

ดังนั้น จึงเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า จำเลยทั้งสองเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕ (๒) และ (๓) ปรากฏตามคดีหมายเลขดำ ที่ ถ. ๑๗/๒๕๓๘

LIART

ศาลจังหวัดนครราชสีมามีคำพิพากษาว่า ผู้ร้องเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดเป็นเงิน ๕๖๑,๗๗๒.๗๗ บาทจริง และหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนและถึงกำหนดชำระแล้ว และผู้ร้องเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้ จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ผู้ร้องเด็ดขาด แต่ยกฟ้อง จำเลยที่ ๒ ตามคดีล้มละลายหมายเลขแดงที่ ล. ๕/๒๕๔๐

ผู้ร้อง อุทธรณ์

ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ผู้ร้องยื่นคำร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๘ บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน การที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ บัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย และคดียังไม่ถึงที่สุด จึงเป็นการจำกัดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของบุคคล ย่อมเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น คือให้พิทักษ์ทรัพย์ ผู้ร้องเด็ดขาด

ผู้ร้อง ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑

ก่อนวันนัดฟังคำพิพากษาของศาลฎีกา ผู้ร้องยื่นคำแถลงขอให้ศาลจังหวัดนครราชสีมาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งคำร้องของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ในวันนัดฟังคำสั่งศาลฎีกา ศาลจังหวัดนครราชสีมาจึงให้งดการอ่านคำสั่งศาลฎีกาไว้ก่อนและส่งคำร้องของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยคือ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ในส่วนที่บัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ที่บัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ล้มละลายคือ มาตรา ๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้งิการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป

(๒) เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น

(๓) ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เห็นว่า กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่มีผลในการจำกัดสิทธิของบุคคลผู้ถูกฟ้องล้มละลายรวมทั้งการจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิที่บุคคลล้มละลายอาจได้รับต่อไปในภายภาคหน้า นอกจากกฎหมายล้มละลายจะเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลผู้ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีล้มละลายแล้ว หากต่อมาศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด ย่อมมีผลเป็นการจำกัดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของบุคคลผู้ถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินโดยทั่วไป ซึ่งมีข้อยกเว้นว่า การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิของบุคคลและจำกัดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของบุคคล ผู้ล้มละลาย แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่บัญญัติเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สาธารณชนเป็นหลักใหญ่ และเพื่อให้ความคุ้มครองแก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายรวมทั้งบุคคลทั่วไปด้วย ซึ่งเป็นกฎหมายที่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ซึ่งได้แก่ สิทธิและเสรีภาพตามหมวด ๓ ของรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพ

ของบุคคล ที่ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการเดินทาง เป็นต้น แต่มาตรา ๒๕ มีข้อยกเว้นว่า หากการจำกัด สิทธิและเสรีภาพนั้นอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายเฉพาะ ก็สามารถกระทำได้ กล่าวคือการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพของบุคคลจะต้องอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายเฉพาะเท่านั้น และกฎหมายที่จำกัดสิทธิและ เสรีภาพเช่นว่านั้น ต้องเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง

แม้ว่ากฎหมายล้มละลายจะเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่ถูกฟ้อง ล้มละลาย แต่การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ เป็นกรณีที่บุคคลผู้ถูกจำกัดสิทธินั้นถูกข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า บุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงจะมีผลทำให้บุคคลนั้นถูกจำกัดสิทธิ ทั้งนี้ เพราะกฎหมาย ล้มละลายมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสาธารณชน และเพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่มีความสามารถใน การชำระหนี้ไปก่อนนี้ได้อีก ดังนั้น เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายแล้ว จะเห็นว่า กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายเฉพาะ จึงเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง เพราะความใน วรรคสองของมาตรา ๒๕ ได้อธิบายความหมายของกฎหมายที่มีผลในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ตามวรรคหนึ่งว่าหมายถึงเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง..... และการจำกัดสิทธิของกฎหมาย ล้มละลายมีผลบังคับแก่บุคคลผู้ถูกฟ้องล้มละลายทุกคน ไม่เฉพาะแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง กฎหมาย ล้มละลายไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง เพราะกฎหมายล้มละลายฉบับนี้บัญญัติขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันโดยที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีข้อยกเว้น ตามมาตรา ๓๓๕ ที่มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมาย ที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้..... ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติล้มละลายเป็นกฎหมาย ที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จึงเข้าข้อยกเว้นที่ไม่ต้องเป็นไปตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๕๘